

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Vrije Basisschool - Sint-Gummaruscollege te LIER

Hoofdstructuur basisonderwijs

Instellingsnummer 54692

Instelling Vrije Basisschool - Sint-Gummaruscollege

Directeur Yves DE HAES

Adres Lisperstraat 112 - 2500 LIER

Telefoon 03-480.06.10

E-mail secretariaat@sgcbasis.be

Website www.sgcbasis.be

Bestuur van de instelling VZW KOR Lier

Adres Kapucijnenvest 10 - 2500 LIER

Scholengemeenschap De 3 Neten

Adres Mechelsestraat 25 - 2500 LIER

CLB Vrij CLB 2 Antwerpen - Middengebied

Adres Sint-Benedictusstraat 14_B - 2640 MORTSEL

Dagen van het opvolgingsbezoek 07-11-2017

Einddatum van het opvolgingsbezoek 07-11-2017

Datum bespreking verslag met de instelling 08-12-2017

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Lieve VERHEYDEN

Teamleden Mieke DEVLIEGER

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Kleuteronderwijs: wetenschappen en techniek.....	4
3.2 Kleuteronderwijs: mens en maatschappij.....	4
3.3 Kleuteronderwijs: mens en maatschappij; wetenschappen en techniek.....	5
3.4 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek.....	7
3.5 Lager onderwijs: mens en maatschappij.....	7
3.6 Lager onderwijs: mens en maatschappij en wetenschappen en techniek.....	7
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG.....	9

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 06-10-2014 tot 09-10-2014 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 09-10-2017 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'

Kleuteronderwijs - Leergebieden

wetenschappen en techniek
mens en maatschappij

Lager onderwijs - Leergebieden

wetenschappen en techniek
mens en maatschappij

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Kleuteronderwijs: wetenschappen en techniek

Voldoet

De kleuteronderwijzers streven bij de kleuters de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wetenschappen en techniek in voldoende mate na. Het leerplan werkt inspirerend voor de kleuteronderwijzers. Zij brengen de wereld in de klas of hun kleuters in de wereld en ontwikkelen zo de wetenschappelijke en technische competenties van de kinderen. Een aantal competenties met betrekking tot wetenschappen en techniek integreren de kleuteronderwijzers in hun observaties en evaluaties. Gezien de wijze waarop zij hun aanbod vormgeven, is er voor de meeste kinderen voldoende begeleiding van hun ontwikkeling binnen deze domeinen.

3.2 Kleuteronderwijs: mens en maatschappij

Voldoet

De kleuteronderwijzers streven bij de kleuters de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied mens en maatschappij in voldoende mate na. Het leerplan werkt inspirerend voor de kleuteronderwijzers. Zij brengen de wereld in de klas of hun kleuters in de wereld en ontwikkelen zo de mens- en maatschappij-gerelateerde competenties van de kinderen. Een aantal competenties met betrekking tot mens en maatschappij integreren de kleuteronderwijzers in hun observaties en evaluaties. Gezien de wijze waarop zij hun aanbod vormgeven, is er voor de meeste kinderen voldoende begeleiding van hun ontwikkeling binnen deze domeinen.

3.3 Kleuteronderwijs: mens en maatschappij; wetenschappen en techniek

Curriculum	In toenemende mate geldt het leerplan als referentiekader voor de planning en
Onderwijsaanbod	vormgeving van het wereldoriënterend aanbod. De kleuteronderwijzers
<i>Referentiekader</i>	gebruiken het leerplan ook steeds meer om het evenwicht en de volledigheid
<i>Planning</i>	van het aanbod te bewaken. Wat de volledigheid betreft, is het kleuterteam
<i>Evenwichtig en volledig</i>	zich onder andere bewust geworden van het feit dat het domein techniek extra
<i>Samenhang</i>	inspanningen vraagt. Aangestuurd en ondersteund door het onderwijskundig
<i>Brede harmonische vorming</i>	beleid onderneemt het team daarrond momenteel actief actie.
<i>Actief leren</i>	

Het leerplan biedt de kleuteronderwijzers ook een houvast om de graduele opbouw van het aanbod door de kleuterschool heen te realiseren.

Geleidelijk aan slaagt het kleuterteam erin om voor terugkerende thema's en (dagelijks) weerkerende activiteiten verticale lijnen aan te maken en te implementeren. Ervaringsdeskundigheid en inspiratie uit een bronnenboek vormen daartoe de basis. Voor andere thema's helpt vooral het wekelijkse overleg tussen de kleuteronderwijzers om verticale samenhang en graduele opbouw te bevorderen.

De kleuteronderwijzers verwerken hun aanbod in thematische gehelen, waarmee zij de horizontale samenhang van verkennende en verdiepende activiteiten uit verschillende leergebieden en domeinen garanderen. Het doelgericht werken per thema ondersteunen de kleuteronderwijzers door telkens een beperkt aantal wereldoriënterende kerndoelen voorop te stellen, en daarop hun aanbod af te stemmen. Multiperspectiviteit binnen deze leergebieden realiseren de leerkrachten door - zoveel als mogelijk en relevant - de verschillende domeinen van beide leergebieden in elk thema te integreren. De thema's zelf laten de kleuteronderwijzers deels aansluiten bij de jaarkring. Geregeld werken ze ook een thema uit dat aansluit bij de interesses en beleavingswereld van hun kleuters. Dat doen ze onder andere door uitdrukkelijk naar de exploratie- en spelwensen van de kinderen te peilen, en die zoveel mogelijk in de themakeuze en -realisatie te integreren.

De observaties in de kleuterklassen bevestigen dat thema's echt leven, dat hoeken thematisch verrijkt worden, en dat de kleuteronderwijzers gericht zijn op de ondersteuning van zelfsturing en zelfstandigheid. De kleuters kunnen op gevarieerde wijzen allerlei stukjes van de wereld exploreren: ze krijgen vele experimenteerkansen en verdiepingsmogelijkheden. De kleuteronderwijzers plaatsen de kleuters ook geregeld voor boeiende probleemstellingen. De kansen tot probleemoplossend denken die 'gewone' activiteiten dag in dag uit in zich dragen, grijpen niet alle geobserveerde kleuteronderwijzers even sterk.

Naar aanleiding van het toenemend aantal kinderen met een minder sterke sociaaleconomische en/of meertalige achtergrond heeft het team zich slechts in beperkte mate gebogen over concrete bekommernissen (bijvoorbeeld in verband met schooltaal) en de principes van taalvaardigheidsonderwijs,

waaronder de verwevenheid ervan met het wereldoriënterend onderwijs.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen

Steekproefsgewijze observaties leren dat de kleuterklassen functioneel en stimulerend ingericht zijn. In sommige klassen verrassen uitdagende en creatieve hoeken. De kleuteronderwijzers maakten afspraken met betrekking tot het gebruik van pictogrammen om kalenders, zelfstandig werk en hoekenwerking te ondersteunen. Het aanbod van materialen is gedoseerd en bereikbaar opgesteld voor zelfstandig en zelfgestuurd gebruik door de kleuters.

De inbreng van de kleuters in het thema blijkt uit de vele van thuis meegebrachte materialen. Zij verrijken - naast de input door de kleuteronderwijzer - de themaverkenning. Naar aanleiding van de verdere verkenning van het domein techniek staat voor dit schooljaar de aanmaak van techniekkoffers centraal.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Gericht op bijsturing

Het relatief nieuwe kindvolgsysteem, samengesteld op basis van een bronnenboek, bevat een aantal items in relatie tot de domeinen ruimte en tijd. De ontwikkeling van de kleuters binnen de andere domeinen brengen de kleuteronderwijzers veeleer fragmentarisch en intuïtief in kaart, onder andere via observaties rond de kerndoelen van een thema. Voor een meer definitieve doorontwikkeling van hun kindvolgsysteem en voor een functionele digitalisering ervan kijken de kleuteronderwijzers uit naar de aankomende implementatie van het nieuwe leerplan.

De kleuteronderwijzers hebben aandacht voor de talentenexploratie en -ontwikkeling van hun kleuters. De thema-brainstorms, zorgvuldige observaties van kleuters in actie, en gesprekken met ouders vormen daarbij belangrijke bronnen. Sommige klasgroepen zetten de sterke kanten van de kleuters meer uitdrukkelijk "in het zonnetje".

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Op basis van hun observaties en evaluaties stellen de kleuteronderwijzers een gedifferentieerd aanbod samen, waarmee ze tegemoetkomen aan de heterogeniteit in hun kleutergroep. Ook de actieve bevraging van de kleuters helpt de kleuteronderwijzers om meer passend onderwijs te realiseren.

De genuanceerde beeldvorming, waarin de ontwikkeling op het vlak van wereldoriëntatie veeleer beperkt aan bod komt, vormt de basis van zorggesprekken en erop volgende zorgtrajecten voor kleuters met specifieke noden.

Het toenemend aantal kansarme en/of meertalige kinderen daagt het team uit om de begeleiding van kleuters ook vanuit het perspectief van gelijke onderwijskansen te benaderen. Ondanks enkele zinvolle initiatieven zijn de kleuteronderwijzers zich momenteel te weinig bewust van de rol van wereldkennis en taalvaardigheid voor het leren en ontwikkelen van kwetsbare kinderen.

Kwaliteitszorg De directeur, die sinds iets meer dan een jaar de school leidt, stuurt en ondersteunt het traject van de kleuterafdeling. Hij zet sterk in op een breed draagvlak, op professionalisering, op een meer systematische en doelgerichte werking en op overlegstructuren die deze werking ondersteunen. Samen met de aanwezige competenties en de inzet van de teamleden geeft die aanpak het vertrouwen dat de resterende aandachtspunten weggewerkt worden.

3.4 Lager onderwijs: wetenschappen en techniek

Voldoet

De onderwijzers bereiken de eindtermen voor wetenschappen en techniek in voldoende mate. Ze plannen een doelgericht onderwijsaanbod waarbij alle domeinen in toenemende mate evenwichtig aan bod komen. De graduele opbouw en verticale samenhang over de leerjaren heen versterken zij met behulp van overzichten en afspraken. Uitstappen en activerend onderwijs ondersteunen het betekenisvol leren. Er zijn voldoende leermiddelen aanwezig om de minimumdoelen te realiseren. De onderwijzers evolueren geleidelijk aan van meer (exclusief) kennisgericht naar breder en meer doelgericht evalueren.

3.5 Lager onderwijs: mens en maatschappij

Voldoet

De onderwijzers bereiken de eindtermen voor mens en maatschappij in voldoende mate. Ze plannen een doelgericht onderwijsaanbod waarbij alle domeinen in toenemende mate evenwichtig aan bod komen. De graduele opbouw en verticale samenhang over de leerjaren heen versterken zij met behulp van overzichten en afspraken. Uitstappen en activerend onderwijs ondersteunen het betekenisvol leren. Er zijn voldoende leermiddelen aanwezig om de minimumdoelen te realiseren. De onderwijzers evolueren geleidelijk aan van meer (exclusief) kennisgericht naar breder en meer doelgericht evalueren.

3.6 Lager onderwijs: mens en maatschappij en wetenschappen en techniek

Curriculum Onderwijsaanbod <i>Referentiekader</i> <i>Planning</i> <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Samenhang</i> <i>Brede harmonische vorming</i> <i>Actief leren</i>	Onder leiding van de pedagogische begeleiding heeft het team van de lagere afdeling zich toegelegd op een adequaat onderwijsaanbod. Daartoe bestudeerden de onderwijzers zowel de didactische krachtlijnen als de doelenoverzichten van het leerplan. Een stapsgewijze en krachtig ondersteunde toepassing van de verworven inzichten in een beperkt aantal concreet uitgewerkte thema's per leeftijdsgroep garandeert een toenemende doelgerichtheid en een verantwoorde didactische aanpak van het wereldoriënterend onderwijs. Momenteel werkt het team nog méér leeftijdgebonden thema's uit volgens een systeem van onderlinge toetsing en bijsturing. Het onderwijskundig beleid waakt over de doeltreffendheid van het gehele verbetertraject.
--	--

Centraal in de begeleid uitgewerkte thema's staan multiperspectiviteit, exploreren en experimenteren, samenwerken, contact met de echte wereld (uitstappen, bezoekers, materialen) en probleemoplossend denken. In toenemende mate slagen de onderwijzers erin om die principes in praktijk te brengen.

Om het evenwicht en de volledigheid van het aanbod te bewaken turft het team de doelen die in de behandelde thema's aan bod gekomen zijn. Voorlopig richt het zich daarbij op de 'beheersingsdoelen'. In mindere mate hebben de onderwijzers momenteel aandacht voor de doelen die ze moeten aanzetten of onderhouden.

De studie van de krachtlijnen van het leerplan heeft ertoe geleid dat het wereldoriënterend onderwijs over het algemeen meer activerend is geworden. Dat komt de betrokkenheid van de kinderen zichtbaar ten goede. De geobserveerde leerkrachten slagen er ook goed in om groepswerk, zelfstandig werk of hoekenwerk vlot te organiseren: instructies zijn meestal helder en voldoende gedoseerd.

Een aantal onderwijzers steunt sterk op multimedia bij de realisatie van meer activerend onderwijs. Een aantal gaat aan de slag met de methodiek van 'Coöperatieve leerstrategieën' en met functionele taken om het WO-onderwijs meer activerend te maken. Nog een aantal integreert actief informatievergarende en -verwerkende activiteiten, bijvoorbeeld met behulp van een rijk boekenaanbod en geselecteerde websites. Verder ondersteunt ook de methodiek van 'taaktijd' het WO-onderwijs in een aantal klassen. Desondanks slagen niet alle onderwijzers erin om de kansen tot mentale activering, meer bepaald probleemoplossend denken, voluit te benutten. Ook werkt de aanwezigheid van verschillende, weinig geïntegreerde methodieken de verticale samenhang van het aanbod enigszins tegen.

Tot slot valt op dat de onderwijzers zich momenteel slechts in beperkte mate bewust zijn van de principes van taalvaardigheidsonderwijs en de verwevenheid van het taalonderwijs met het wereldoriënterend onderwijs (taalgericht onderwijs).

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

De lagere afdeling beschikt voor beide leergebieden over de voorgeschreven leermiddelen om de leerplanrealisatie mogelijk te maken.

Het team van de lagere afdeling maakte afspraken over de tijds- en ruimtekaders, graduele opbouw inclus. De onderwijzers refereren daarbij aan het leerplan. In de geobserveerde klassen zijn de afgesproken kaders aanwezig. Een aantal leerkrachten bouwde de kaders samen met de leerlingen op en zet ze voortdurend functioneel in.

In de meeste klassen is er een rijk thematisch boekenaanbod. Niet overal wordt het echter ten volle door de kinderen benut, bijvoorbeeld om (onderdelen van) het thema zelfgestuurd en zelfstandig te verkennen.

Digitale informatieverwerking krijgt in een aantal klassen een plaats: de school beschikt over het nodige materiaal. Wel is de internetverbinding niet steeds stabiel.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

Momenteel grijpt het team van de lagere afdeling bewust de kans om te experimenteren met uiteenlopende evaluatievormen. Die zijn gericht zijn op de doelen en vertrekken vanuit de visie van het leerplan, en plaatsen eerder vaardigheden dan kennis centraal. De ervaringsdeskundigheid die de teamleden op deze wijze trachten op te bouwen, willen zij actief en meer gelijkgericht inzetten wanneer het nieuwe leerplan geïmplementeerd wordt.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Evaluaties worden meer en meer ingezet als onderdeel van het onderwijsleerproces, en niet langer enkel als sluitstuk ervan. Dat heeft tot gevolg dat de begeleiding voor wereldoriëntatie meer op maat van (groepjes) kinderen kan gebeuren.

Ook in de lagere afdeling daagt het toenemend aantal kansarme en/of meertalige kinderen het team uit om de begeleiding ook vanuit het perspectief van gelijke onderwijskansen te benaderen. Ondanks enkele zinvolle initiatieven is het team zich momenteel te weinig bewust van de rol van wereldkennis en taalvaardigheid voor het leren en ontwikkelen van kwetsbare leerlingen.

Kwaliteitszorg

De directeur stuurt en ondersteunt het verbetertraject van de lagere afdeling. Vanuit gedeeld leiderschap richt hij zich op samenwerking met de pedagogische begeleiding, op een systematische en doelgerichte werking en op overlegstructuren die de leerkrachten ondersteunen in hun innovatietraject. Samen met de aanwezige competenties en de inzet van de teamleden geeft die aanpak het vertrouwen dat de resterende aandachtspunten weggewerkt worden.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Lieve VERHEYDEN de inspecteur-verslaggever	Yves DE HAES de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	